

Helsingfors/Mariehamn 3.6.2010**Nr 22/10****Hänvisning** Justitieministeriets skrivelse
30.4.2010, nr 08/26/2010JM.

Till Justitieministeriet

Ärende

Justitieministeriet har i skrivelse av 30.4.2010 inbegärt Ålandsdelegationens utlåtande över ett utkast av 30.4.2010 till en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av 59 a § i självstyrelselagen för Åland. Enligt distributionsförteckningen har justitieministeriet sänt motsvarande begäran om utlåtande till Ålands landskapsregering, statsrådets kansli/EU-sekretariatet och utrikesministeriet.

Grunden för utlåtandet

Enligt 56 § i självstyrelselagen ger Ålandsdelegationen på begäran utlåtanden till statsrådet och dess ministerier samt till landskapsregeringen och domstolar. Till delegationens uppgifter hör således att såsom ett sakkunnigorgan ge utlåtande i frågor som gäller tillämpningen av självstyrelselagen. Med anledning härav avger delegationen detta utlåtande. Utlåtandet begränsar sig till att gälla behörighetsfördelningen enligt självstyrelselagen och beaktar inte t.ex. de EU-rättsliga aspekterna.

Bakgrund och utkastets innehåll

Enligt 27 § 4 punkt i självstyrelselagen hör förhållandet till utländska makter till rikets behörighet med beaktande av bestämmelserna i lagens 9 och 9 a kap. Självstyrelselagens 9 kap. gäller internationella förpliktelser, medan 9 a kap. reglerar landskapets medverkan i ärenden som gäller Europeiska unionen. Sist nämnda kapitel innehåller bestämmelser om hur landskapet deltar i den nationella beredningen av EU-ärenden samt om tillämpning av Europeiska gemenskapens (unionens) gemensamma politik och om att landskapet utser en representant i regionkommittén.

Av motiveringen till föreliggande utkast till regeringsproposition framgår att bestämmelser som avser att stärka de nationella parlamentens ställning i beslutsfattandet som gäller unionen infördes genom Lissabonfördraget om ändring av för-

draget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, som trädde i kraft 1.12.2009. Fördraget innehåller ett protokoll om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen och om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Enligt artikel 5.3 i Lissabonfördraget innebär subsidiaritetsprincipen att unionen ska vidta åtgärder på de områden där den inte har exklusiv befogenhet endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, vare sig på central nivå eller på regional och lokal nivå, och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå. Protokoll nr 2 om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna innehåller bland annat bestämmelser om kommissionens skyldighet att informera de nationella parlamenten om planerade lagstiftningsakter och bestämmelser om subsidiaritetskontrollen. Artikel 6.1 i protokollet lyder: ” varje nationellt parlament eller kammare i ett sådant parlament får, inom åtta veckor från den dag då ett utkast till lagstiftningsakt på unionens officiella språk översänds, till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande lämna ett motiverat yttrande med skälen till att de anser att det aktuella utkastet inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Varje nationellt parlament eller kammare i ett sådant parlament ska i förekommande fall samråda med de regionala parlament som har lagstiftande befogenheter”.

I utkastet till regeringsproposition föreslås att ett nytt 4 mom. fogas till självstyrelselagens 59 a § med bestämmelser om lagtingets medverkan i övervakningen av att subsidiaritetsprincipen följs i Europeiska unionen. Det nya momentet berättigar lagtinget att delge riksdagen ett motiverat yttrande i frågor som hör till landskapets behörighet om huruvida ett utkast till en lagstiftningsakt från Europeiska unionen är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Lagtingets ståndpunkt ska tillställas Europeiska unionens institutioner.

I föreliggande utkast anges att avsikten med förslaget är att förtydliga den statsförfattningsrättsliga grunden för samverkan mellan riksdagen och Ålands lagting. Denna samverkan ska ge lagtinget bättre insyn i EU:s lagstiftningsprocess och garantera att lagtingets ståndpunkter föreligger och är kända för riksdagen när den behandlar frågor som gäller subsidiaritetskontrollen.

Ålandsdelegationens yttrande

Ålandsdelegationen konstaterar att 32 § i riksdagens arbetsordning genom riksdagens beslut 1023/2009 kompletterats med bestämmelser om subsidiaritetskontrollen. Då denna komplettering av riksdagens arbetsordning behandlades i riksdagens grundlagsutskott konstaterade utskottet att det på grund av omnämmandet i Lissabonfördragets subsidiaritetsprotokoll beträffande samråd med de regionala parlament som har lagstiftande befogenheter samt på grund av Ålands självstyrande status är motiverat att Ålands lagting kopplas till den subsidiaritetskontroll som riksdagen utövar. Grundlagsutskottet anförde därtill att det är lämpligt att bestämmelser om Ålands lagtings rätt att delta i subsidiaritetskontrollen intas både i riksdagens arbetsordning och i självstyrelselagen (GrUB 9/2009).

Delegationen konstaterar vidare att lagtinget genom förslaget får bättre insyn i EU:s pågående lagstiftningsarbete och möjlighet att påverka Finlands ställningsta-

ganden i subsidiaritetsfrågor. Detta överensstämmer med tidigare gjorda ändringar i 9 a kap. i självstyrelselagen vilkas syfte varit att stärka landskapets möjligheter att medverka i beslutsfattandet och att förbättra möjligheterna för landskapet att få sina synpunkter framförda i EU:s institutioner.

Ålandsdelegationen har inget att anmärka mot förslaget.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare